

ОСНОВИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Дні занять, час занять, аудиторія: будуть доступні згідно з розкладом за посиланням
<http://www.ntu.edu.ua/studentam/rozklad/>

Кафедра ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ТРАНСПОРТНОГО ПРАВА

Лекції та семінарські заняття проводить
к.ю.н, доцент [Подольн Юлія Олександрівна](#)

Контактна
інформація

електронна пошта yulia29p@gmail.com
телефон: +380674226784

Адреса, номер
кабінету

м. Київ, вул. Володимира Івасюка б.2, ауд.412

Час консультацій

Згідно з [графіком консультацій](#)

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна "Основи господарського права" є вибірковою компонентою циклу професійної та практичної підготовки для студентів 2-го курсу спеціальності К9 "Правоохоронна діяльність" (галузь знань К «Безпека та оборона») освітнього рівня "бакалавр". Вона спрямована на засвоєння основних норм та інститутів господарського права як комплексної галузі, формування розуміння його місця в системі права України, опанування нормативної бази та механізмів реалізації господарського законодавства для юридичного забезпечення господарських відносин. Зміст охоплює загальну частину (вступ, джерела, діяльність, суб'єкти, майно, відповідальність, захист прав) та особливу частину (регулювання, конкуренція, банкрутство, спеціальні режими, договірне право, галузеві засади діяльності), з акцентом на теоретичні знання, практичні навички тлумачення норм, застосування законодавства, складання договорів, претензій та позовів.

У результаті вивчення студенти набувають компетентностей для аналізу правових явищ, обґрунтування позицій та захисту інтересів у сфері господарювання. Особлива увага приділяється сучасним тенденціям розвитку господарського законодавства, судовій практиці та ролі правника у забезпеченні правомірного ведення бізнесу.

Предметом навчальної дисципліни «Основи господарське право України» є комплекс суспільних відносин, що виникають у сфері господарської діяльності, включаючи її організацію, регулювання, статус суб'єктів, майнову основу, договірні зобов'язання, правопорушення, відповідальність та захист прав, з урахуванням норм національного та міжнародного законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Основи господарського права» є комплексною галуззю, що тісно пов'язана з іншими правовими дисциплінами, зокрема цивільним правом (регулювання майнових відносин, договорів, власності), адміністративним правом (публічне управління, регулювання, нагляд) та фінансовим правом (податки, бюджет, валютне регулювання). Вона також інтегрує елементи міжнародного права (зовнішньоекономічна діяльність, інвестиції), антимонопольного права (захист конкуренції) та екологічного права (спеціальні режими господарювання). Крім того, дисципліна перетинається з економікою (господарська діяльність, ресурси), менеджментом (статус суб'єктів, об'єднання) та етикою (професійні стандарти юриста), забезпечуючи комплексне розуміння соціально-економічних процесів у правовому контексті.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Тема 1. Вступ до господарського права України. Джерела (форми) господарського права.

Системоутворюючі фактори господарського права. Предмет господарського права. Метод господарського права. Господарсько-правові норми. Поняття та види форм (джерел) господарського права. Господарське законодавство України: поняття, ознаки, система, стан та перспективи розвитку. Нормативно-правовий акт – основна форма (джерело) господарського права.

Тема 2. Господарська діяльність та господарські правовідносини.

Поняття та ознаки господарської діяльності. Види і галузі господарської діяльності. Правовий режим та базові засади здійснення господарської діяльності. Господарські правовідносини: поняття та види. Суб'єктний склад господарських правовідносин, господарської діяльності та господарського права, а також учасники відносин у сфері господарювання: поняття, правовий статус, ознаки та господарська правосуб'єктність.

Тема 3. Підприємництво та некомерційне господарювання.

Історія становлення, поняття, ознаки, види та функції підприємницької діяльності. Правовий режим та базові засади здійснення підприємницької діяльності. Обмеження та заборони щодо здійснення підприємницької діяльності. Загальні умови організації та здійснення підприємницької діяльності. Припинення підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Поняття некомерційної господарської діяльності. Суб'єкти некомерційної господарської діяльності. Особливості правового режиму некомерційної господарської діяльності.

Тема 4. Публічне управління та регулювання господарської діяльності. Публічно-приватне партнерство.

Поняття публічного управління господарською діяльністю. Державна економічна політика. Господарське прогнозування та господарське планування. Державне господарське регулювання. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності. Державний господарський нагляд (контроль), його заходи та порядок їх здійснення. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

Тема 5. Правовий статус суб'єктів господарювання.

Суб'єкти господарювання: поняття, види, ознаки та правове становище. Суб'єкти господарювання – юридичні особи (господарські організації). Утворення суб'єктів господарювання. Державна реєстрація створення суб'єктів господарювання. Припинення суб'єктів господарювання. Реорганізація та ліквідація суб'єктів господарювання. Державна реєстрація припинення суб'єктів господарювання. Правовий статус відокремлених підрозділів суб'єктів господарювання-юридичних осіб (філій, представництв). Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності. Правовий статус фізичних осіб як суб'єктів підприємницької

діяльності.

Тема 6. Правовий статус підприємства. Правовий статус господарського товариства. Правовий статус об'єднань суб'єктів господарювання.

Загальна характеристика правового становища підприємства. Класифікація підприємств. Правове становище підприємств державної та комунальної форм власності. Правове становище підприємств колективної та приватної форм власності. Поняття корпорації та господарського товариства. Класифікація господарських товариств. Корпоративні права та обов'язки учасників господарських товариств. Майно та фонди господарських товариств. Органи управління господарських товариств. Загальна правова характеристика об'єднань суб'єктів господарювання: поняття, ознаки та види. Об'єднання підприємств: поняття, види, правове регулювання створення, діяльності та припинення.

Тема 7. Майнова основа господарювання. Правове регулювання відносин власності та інших речових прав у сфері господарювання.

Поняття правового режиму майна суб'єктів господарювання та майнові відносини у сфері господарювання. Склад та джерела формування майна суб'єктів господарювання. Власність і право власності. Форми права власності. Правові режими господарського відання та оперативного управління. Права на чужі речі. Право довірчої власності та довірче управління майном. Майновий стан та облік майна суб'єкта господарювання.

Тема 8. Правопорушення у сфері господарювання. Господарсько-правова відповідальність. Захист господарських прав та інтересів суб'єктів господарського права.

Поняття правопорушення у сфері господарювання та їх класифікація. Поняття, ознаки, види, цілі, функції та механізм реалізації господарсько-правової відповідальності. Господарські санкції та адміністративно-господарські санкції. Підстави покладення господарсько-правової відповідальності. Поняття, види та способи захисту господарських прав та інтересів. Адміністративний захист прав та інтересів суб'єктів господарського права. Захист господарських прав та інтересів судами: загальні положення. Захист прав та інтересів суб'єктів господарських відносин органами нотаріату.

МОДУЛЬ 2. РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХИСТ ПРАВ

Тема 1. Правові засоби та механізми інституту публічного регулювання господарської діяльності. Інститут захисту прав споживачів.

Основні та допоміжні види і галузі господарської діяльності: загальні положення. Засоби та механізми інституту публічного регулювання господарської діяльності: загальні положення. Правові засади здійснення регулювання та контролю (нагляду) у сфері ціноутворення. Правові засади технічного регулювання (стандартизація, сертифікація, оцінка відповідності та метрологія) в Україні. Ліцензування господарської діяльності. Дозвільна система у сфері господарювання. Правові засади здійснення валютного регулювання та валютного контролю (нагляду). Інститут захисту прав споживачів.

Тема 2. Інститут захисту економічної конкуренції (антимонопольно-конкурентне право).

Поняття конкуренції та конкурентних відносин. Правові засоби антимонопольного регулювання. Природні монополії. Відповідальність за антиконкурентні правопорушення. Недобросовісна конкуренція. Порядок розгляду справ про антиконкурентні правопорушення. Правовий статус Антимонопольного комітету України.

Тема 3. Інститут відновлення платоспроможності та банкрутства.

Загальна правова характеристика інституту відновлення платоспроможності та банкрутства. Правові механізми позасудового відновлення платоспроможності та його заходи. Правова характеристика банкрутства. Динаміка та учасники процедури банкрутства. Правова

характеристика судового відновлення платоспроможності. Ліквідація у процесі банкрутства. Особливості застосування законодавства про відновлення платоспроможності та банкрутство.

Тема 4. Спеціальні режими господарювання. Господарське договірне право.

Спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків. Правові засади організації та здійснення господарської діяльності на умовах концесії. Інші види спеціальних режимів господарювання. Зобов'язальні правовідносини в системі правових відносин. Поняття, юридична характеристика та види господарських зобов'язань. Динаміка господарських зобов'язань. Поняття, юридична характеристика, зміст та форма господарського договору. Класифікація господарських договорів та юридична характеристика їх окремих видів.

Методи контролю: оцінювання навчальних досягнень здобувачів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми.

Поточні форми контролю: індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування (тестування), презентація результатів виконаних завдань та досліджень, результатів роботи в малих групах; презентація результатів самостійної роботи; дискусії; розгляд ситуативних завдань; індивідуальні консультації, модульний контроль, перевірка виконання індивідуальних завдань. У кінці семестру підраховується загальна кількість балів за результатами поточного контролю.

Підсумкова форма контролю знань - у формі заліку.

Джерела для вивчення дисципліни:

1. Ресурси [бібліотеки НТУ](#).
2. Віртуальне середовище навчання (Google classroom).

Оцінювання

Загальне оцінювання знань, умінь і навичок студентів складається з суми балів за результатами поточного контролю за семестр та підсумкового контролю у формі заліку. Максимальна сума балів - 100. Мінімальна - 60.

Контроль протягом семестру										Модуль 3 (ІЗ)	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Модуль 1					Модуль 2							
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
Для денної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, під час дискусійного обговорення теми заняття тощо) – 18; - поточні види робіт (підготовка презентації, доповіді, реферату, кейсу, опрацювання задач, тестування тощо) – 42.										Не перед- бачено навчальним планом	40	100

Для заочної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, під час дискусійного обговорення теми заняття тощо) – 20; - поточні види робіт (підготовка презентації, доповіді, реферату, кейсу, опрацювання задач, тестування тощо) – 20.	20		
--	----	--	--

Критерії оцінювання: Детальний опис критеріїв оцінювання досягнутих результатів навчання здобувачів вищої освіти наведені в Додатку А [Положення про організацію освітнього процесу в Національному транспортному університеті](#).

Політика несвоєчасного проходження контрольних заходів.

Поточний та підсумковий контролі проводяться згідно з графіком освітнього процесу та встановленими Науково-методичною радою НТУ графіками. У випадку неявки здобувача вищої освіти на підсумковий контроль з поважних причин можливе індивідуальне проведення контролю в узгоджений з викладачем термін за наявності дозволу директорату Навчально-наукового інституту управління, технологій та правових наук.

Повторне складання екзамену у випадку отримання незадовільної оцінки допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється директором Навчально-наукового інституту управління, технологій та правових наук.

При поданні індивідуального завдання пізніше встановленого терміну без поважної причини оцінка буде знижена на 10 %. Технічні проблеми (поломка обладнання, проблеми з друком) не є поважною причиною для несвоєчасного подання індивідуального завдання.

Політика перескладання. Упродовж тижня після оголошення результатів поточного контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача за роз'ясненням і/або з незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з рішенням оцінювача щодо результатів підсумкового контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача з незгодою щодо отриманої оцінки у день її оголошення. Повторне проходження підсумкового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не допускається.

Політика відвідування та / або активності. Відвідування навчальних занять є обов'язковим для здобувача освіти. Невиконання здобувачем освіти завдань, що визначені індивідуальним навчальним планом практичних/семінарських/лабораторних занять, через відсутність на заняттях є підставою для прийняття рішення про недопущення до підсумкового контролю. За рішенням директора Навчально-наукового інституту управління, технологій та правових наук передбачається надання можливості виконати пропущені завдання за індивідуальним графіком (але не пізніше, ніж до завершення підсумкового контролю).

Академічна доброчесність. Головні принципи академічної доброчесності наведені у [Положенні про систему академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Національному транспортному університеті](#)

Порушеннями академічної доброчесності є:

- академічний плагіат;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;

- неправомірна вигода;
- хабарництво.

При проходженні контролю (поточного або підсумкового) особа, яка проходить контроль, не має права використовувати будь-яку зовнішню (сторонню) допомогу. Якщо оцінювач підозрює особу, що проходить контроль, у використанні недозволених допоміжних засобів, він має право запропонувати їй вчинити дії, які б спростували підозру. У разі відмови від вчинення дій зі спростування підозри, списування, використання недозволених допоміжних засобів чи зовнішньої допомоги (обману) результат оцінюється як «незадовільно».

Поведінка в аудиторії. Ноутбуки та портативні пристрої можна використовувати **ВИКЛЮЧНО** з навчальною метою за вказівкою викладача. Неправомірне використання ноутбуків чи портативних пристроїв вважатиметься порушенням дисципліни, викладач має право ініціювати дії з унеможливлення їх використання.

В аудиторії забороняється вживання їжі, напоїв (за винятком води). Здобувачі вищої освіти та викладачі повинні дотримуватися етичних норм поведінки.

Здобувачам вищої освіти з обмеженими можливостями або особливими потребами слід до початку семестру звернутися до директорату Навчально-наукового інституту управління, технологій та правових наук та обговорити питання організації навчання.

При виникненні у здобувача вищої освіти проблем зі здоров'ям, які можуть заважати навчанню, слід звернутися до медичного закладу та повідомити про це директорат Навчально-наукового інституту управління, технологій та правових наук.

Скарги, пропозиції, зауваження та повідомлення про наявність конфліктних ситуацій в рамках освітніх програм здобувачі можуть надсилати на електронну адресу general@ntu.edu.ua або скористатися скринькою довіри, яка розміщена при вході в університет.

Електронна скринька для звернень до психологічної служби: philosophy@ntu.edu.ua.

Рекомендована література:

1. Бевз С.І. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. / За заг. ред. С.І. Бевз / Бевз С.І. - К.: ПП «Фірма «Гранмна», 2012. - 292 с.
2. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230 с.
3. Господарське право України: Навчальний посібник / А.М. Апаров, О.М. Онищенко. – Т. 1. Загальна частина. – К.: КДАВТ ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. – К.: Істина, 2016. – 452 с.
4. Господарське право України. Навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Несиної. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 564 с.
5. Господарське право (загальна частина): курс лекцій / О. М. Вінник. К. : Вид-во Ліра-К, 2020. 240 с.
6. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навчальний посібник / д-р юрид. наук, проф. Б. В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314с.
7. Губарєв С. В., Заїка Ю. О., Лов'як О. О., Тімуш І. С. Цивільне право України: схеми та роз'яснення: Навч. посібник – К.: ФОП Кандиба Т. П. - 2018. - 302 с.

8. Зеліско А.В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин [Текст]: монографія .Ів.-Франківськ:ПНУ,2016 .445 с
9. Корпоративне право України: Навчальний посібник/ Січевлюк В.А. – К.: УІРФР, 2019, - 462с.
10. Корпоративне право: навчальний посібник/ О.В. Гарагонич, С.М.Грудницька, Л.М.Дорошенко (та ін.), за заг.ред. О.В.Гарагонича, С.М.Грудницької, Л.М.Дорошенко. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 400с.
11. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. / За заг. ред. С.І. Бевз. К ПП «Фірма «Гранмна»., 2012. 292 с.
12. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
13. Підприємницьке право України: Навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв. К. : Центр учбової літератури, 2019. 120 с.
14. Цивільне право (загальна частина). Курс лекцій: навч. посіб. / за редак. І.Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 448с.
15. Смолин Г. В. Державне регулювання господарської діяльності: курс лекцій / Г. В. Смолин. – Л.: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 528 с.
16. Щербина В. С. Господарське право: підручник. 3-те вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер. 20 1.

Інформаційні джерела:

3. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua> ; <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
4. Президент України – [http:// www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua)
5. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
6. Конституційний суд України – <http://www.ccu.gov.ua>
7. Верховний суд України – [http:// www.scourt.gov.ua](http://www.scourt.gov.ua)
8. Вищий адміністративний суд України - [http:// www.vasu.gov.ua](http://www.vasu.gov.ua)
9. Єдиний державний реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua/>
10. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua>
11. Міністерство праці та соціальної політики України – <http://www.mlsp.gov.ua>
12. Рада Європи – <http://www.coe.int>
13. Права людини – <http://www.humanrights.coe.int>
14. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
15. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>
16. Європейська соціальна хартія – [http:// www.chartesociale.coe.int](http://www.chartesociale.coe.int)
17. Європейський Союз – <http://europa.eu.int/index-en.htm>
18. База законодавства ЄС - EUR-Lex – <http://europa.eu.int/eu>